

Mirosław Z. Babiarczy

Recenzja książki Elżbiety Lisowskiej
“Diagnoza ryzyka przemocy wobec
dziecka w rodzinie. Antytrajektoria
przemocy”, Wyd. Gens, Kielce 2008

Scientific Bulletin of Chełm - Section of Pedagogy nr 1, 237-238

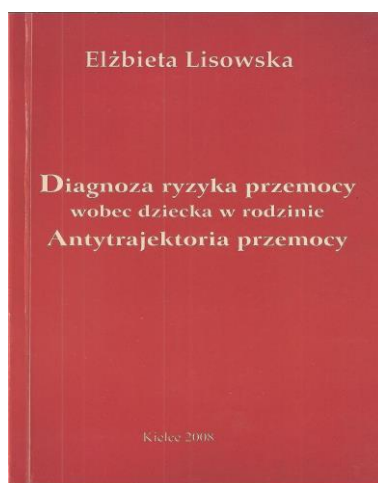

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

**RECENZJA KSIĄŻKI ELŻBIETY LISOWSKIEJ
*DIAGNOZA RYZYKA PRZEMOCY WOBEC DZIECKA W RODZINIE.
ANTYTRAJEKTORIA PRZEMOCY,*
WYD. GENS, KIELCE 2008.**

MIROSŁAW Z. BABIARZ

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

Książka Elżbiety Lisowskiej pt. *Diagnoza ryzyka przemocy wobec dziecka w rodzinie. Antytrajektoria przemocy* poświęcona jest problematyce rozpoznawania i przeciwdziałania krzywdzenia dziecka w rodzinie. Pomimo licznych opracowań pojawiających się na rynku wydawniczym wciąż istnieje niedosyt wiedzy na ten temat. Omawiana pozycja wychodzi naprzeciw oczekiwaniom czytelników, wnosząc nowe doświadczenia w zakresie omawianych problemów. Według mnie jest pozycją cenną, wartościową i dobrze, że pojawiła się na rynku wydawniczym.

Praca składa się ze wstępu, trzech części, słownika kluczowych pojęć i bibliografii. We wstępie pracy E. Lisowska przedstawia i wyjaśnia układ pracy pisanej z myślą o studentach, głównie kierunków pedagogicznych i innych osobach związanych zawodowo z opieką i kształceniem dzieci oraz pracownikach opieki społecznej, wymiaru sprawiedliwości, przedstawicielach władz lokalnych i samorządowych decydujących o kierunkach i kształcie pomocy dziecku i rodzinie.

W części I – *Znane i nieznanne obszary przemocy wobec dziecka w rodzinie* Autorka wymienia rozpoznane i opisane obszary przemocy wobec dzieci oraz wskazuje pola badawcze wymagające poznania. Zauważa, że rozpoznawanie zjawisk przemocy, omawianych w kategoriach zniewolenia dzieciństwa, powinno w najwyższym stopniu opierać się na bezpośredniej lub pośredniej komunikacji, z dziećmi, które doznawały i/lub doznają przemocy.

Druga część nazwana *Diagnozowanie czynników ryzyka przemocy wobec dziecka w rodzinie* skoncentrowana jest na czynnikach ryzyka zwiększających prawdopodobieństwo wystąpienia krzywdzenia dzieci tworzących sferę zagrożenia. Sfera ta obejmuje cztery grupy wzajemnie warunkujących się przyczyn przemocy tkwiące w: rodzicach, dzieciach, funkcjonowaniu rodziny, interakcjach dziecka z rodzicami oraz dwie grupy przyczyn określających wymienione grupy czynników – uwarunkowania makrospołeczne i tzw. czynniki wyzwalające. Autorka wskazuje na konieczność przeprowadzania badań przesiewowych umożliwiających identyfikację rodzin ryzyka i/lub rodzin już stosujących przemoc wobec dzieci. Rozumiemy przez to, że E. Lisowska zaplanowała dalszą pracę nad zgłębianiem tego tematu.

W ostatniej części (III) pracy – *Antytrajektoria – przeciwdziałanie przemocy wobec dziecka w rodzinie* omówione zostały cztery płaszczyzny profilaktyki omawianego zjawiska. Autorka podkreśla rolę rodziny i szkoły w omawianym zakresie. Podkreśla, że celem systemu ochrony dzieci przed krzywdzeniem powinno być rozwijanie zasobów (sił) tkwiących w społeczności lokalnej. W tej części pracy znajduje się też lista najważniejszych polskich dokumentów wyznaczających zakres ochrony dziecka i rodziny przed przemocą. Co do tego, że jest potrzebny taki wykaz aktów prawnych nie mam wątpliwości.

Oddzielną część pracy stanowi słownik kluczowych pojęć. Przedstawiono w nim szesnaście haseł przedmiotowych wykorzystywanych przez Autorkę przy omawianiu problematyki krzywdzenia dziecka. Bibliografia zawarta w pracy też zasługuje na uwagę. Jest dość bogata, składająca się z pięćdziesięciu jeden pozycji.

W moim przekonaniu książka warta przeczytania. Myślę, że może być przydatna zarówno dla studentów, nauczycieli, rodziców, jak również władze odpowiedzialne za politykę społeczno-oświatową.